

morji kakor list na potoku gori in doli skače; kmali pride val in jo kakor na hrib vzdigne, na drugo stran pa se brezno odpré in s strašno naglostjo jo doli v globočino potegne, — in tako se v eno mer ponavlja strašni ta ples. Vseh 600 mornarjev ima dela dovelj, vse, kar v ladji ni trdno privezano ali pribito bilo, sem in tje brkljá, in tudi mi smo se morali dobro držati, da nas sila valov ni od stene v stran metala in nam tako rok in nog ni polomila; ni bilo mogoče ne jesti ne piti, ne stati, ne ležati in ne hoditi; proti noči nam je naš stari poveljnik rekel: Gospôda! čez 30 let že se po morji vozim, pa viharja, kakor današnjega, še nisem doživel; podajmo se v svojo osodo; ne vem, če bomo še zemljo vidili. Lahko si misliš, dragi bravec! da take besede, ki jih je govoril skušen mornar, niso kaj posebno pripravne človeka tolažiti in mu srčnosti delati. — Še neko drugo znamenje nam je nevarnost pokazalo in nas opominjalo, nam na vse pripravljenim biti. Znano je, da mornarji niso ravno prenapeto pobožni ljudje, zdaj pa so molili, da bi jih bil lahko vse za same samotarce imel. Pa kakor mine vse na svetu, tako je minula tudi ta noč; dan napoči in nam pokaže okoli 200 ljudi, ki so ljubeznjivo „morsko bolezen“ imeli in sèm ter tje brez zavednosti ležali, smrad je bil tak, da je bilo joj! Meni ni bilo nič; bil sem prej enkrat morsko bolezen prestal. Drugi dan proti večeru še le vihar nekoliko potihne; škode smo dosti imeli, pa milost Božja, trdna vojaška ladja in pogumnost mornarjev nam je življenje rešila.

Ko je vihar ponehal, se je bilo vse, kar je bilo poškodovanega, popravilo, ladja je bila kmali očiščena, in naprej proti Laškim smo se peljali. Ob sv. 3 kraljih 1860 smo v Manfredonii na Napolitanskem na suho se podali in tam nekoliko časa ostali.

Preslabo je moje pero, da bi lepoto Napolitanskega kraljestva popisal. Na sv. treh kraljev dan, ko v naših slovenskih deželah burja brije, sneg mete pa huda zima pritiska, da vse pod nogami škripije, ta čas je bilo tam prijazno pomladansko vreme; po vrtilih vse zeleno, in marsiktera cvetlica pod milim nebom se je vidila v najlepšem cvetju. Al tistim, ki mislijo, da je naša slovenska dežela najslabša na svetu, naj bode to v tolažbo rečeno, da v tej prelepi in bogati deželi sem vendar siromaščine in beraštva veliko več vidil, kakor ga nahajamo v naših krajih, in da ondi za prijazno in mehko zimo neizmerno vroče poletje pride, v katerem solnce tako strašno pripeka, da podnevi ni mogoče na solncu kaj delati, in da še ponoči se človek komaj nekoliko oddahne.

Iz Manfredonije smo jadrili dalje proti Sicilii, od ondot čez morje do jonskih otokov, in potem ob bregovih Albanskih v Kotor, Dubrovnik, Liso in poslednjič v avstrijsko luko Pulje.

Blizo dve leti sem na morji živel; mornarsko življenje poskusil na vse strani, pa nikakor se ga nisem mogel privaditi; sobica moja je bila 7 čevljev dolga in ravno toliko široka in visoka; jedi in pijače nam nikoli ni primanjkovalo; al voda je bila slaba, kakor to ni drugač mogoče.

Konec leta 1860 sem bil na lastno prošnjo v koroški polk prestavljen, in v Pulji sem se poslovil od ladije Schwarzenberg, ter na parobrodu se v Trst, iz Trsta v Benetke, in od ondot pa v Verono podal, kjer je moj novi polk takrat v posadki bil; iz Verone je bil polk v Mantovo, iz Mantove v Vičenco preseljen, od koder smo predlanskem v Celovec prišli.

To je kratek popis mojega vojaškega življenja. Še mnogo mnogo bi imel pisati; al naj zadostuje to druzim mojim prijatom in častitim čitateljem „Novic“, da zvedó, da še živim in da mojega domoljubja ni potopila

ne grozovitost morskih viharjev, in ne omamila krasota talijanske zemlje. Z Bogom!

Šolske stvari.

1. Viša gimnazija v Ljubljani. 2. Viša ljubljanska realka.

Obseg letošnjih letnikov imenovanih dveh ljubljanskih učilnic je precej obširen in prav zanimiv. Po navadi je vsaki razdeljen v dva dela, prvi je znanstven, drugi naznanilen.

V znanstvenem delu gimnaziinega letnika nahajamo tri spise, dva nemška in enega slovenskega: 1) Balde und Sarbiewski (dva jezuita), spisal g. profesor A. Weichselmann, kateri njune pesniške dela pretresuje in s Horacijevimi primerja; — 2) Vzajemnost slovenskega z družimi sorodnimi jeziki, na znanje dal g. prof. J. Marn iz Metelkove zapuščine. — To reč, pravi g. Marn, spisal je vsaj večidel g. prof. Petruzzi nemški, slovenski pa je predelal in nekoliko pomnožil ranjki prof. Metelko; to delo je, kakor se zdí, zadnji njegov slovstveni spis; v njem nam našteva nekoliko besed, ki so se v naš jezik vrinile iz turškega, greškega in laškega jezika, in pristavlja zraven njih čiste slovenske; navaja nam pa tudi nekaj besed, ki so si jih tudi od naš izposodili naši sosedja lahi in nemci, dalje s številnimi zgledi skazuje, da je v našem jeziku veliko besed, ki so besedam mnogoterih družih jezikov ali popolnoma ali nekoliko, bolj ali manj enake, od katerih se pa vendar v resnici ne more reči, da so jih Slovenci od drugih narodov ali pa drugi narodi od Slovencev vzeli; ampak so le občinska last mnogih narodov. V ta namen navaja veliko besedi slovenskih, ki so sorodne s sanskriškimi, grškimi, latinskimi, staro-, srednje-visoko-, novo-visoko-nemškimi in angleškimi, in dospe do sklepa, da imamo dovelj dokazov, da so se vsi jeziki izrazili iz enega prvotnega; — 3. Ueber Verfassung von Katalogen für Bibliotheken an Mittelschulen, spisal C. Melzer.

V znanstvenem delu realkinega letnika sta dva spisa, en slovensk, en nemšk: 1) Ribniška dolina, popisal gosp. prof. A. Lézar, glej slovstvo; — 2) Die Landeshauptleute von Krain bis gegen das Ende des 15. Jahrh., spisal g. prof. G. Kozina, ki marljivo nabira blaga za domačo zgodovino. O 35 deželnih glavarjih nam marsikaj zanimivega priobčuje.

(Konec prihodnjič.)

Slovensko slovstvo.

* *Ribniška dolina na Kranjskem, popisal Anton Lézar, katehet in učitelj slovenskega jezika na c. kr. viši realki v Ljubljani.*

S tem naslovom prišlo je na dan delo, katero bo gotovo povsod z veseljem sprejeto ne le po obsegu, temuč tudi po dvojnem namenu, ki ga je, kakor se nam zdí, imel pisatelj. Hotel je namreč pisatelj spomin postaviti petstoletnici, ki jo je ribniška duhovnija lani dovršila ozir svojega vstanovljenja, in ribniško dolino, ki je po svojih seljaskih skorej povsod znana, svetu postaviti pred oči; to je prvi namen temu popisu; drugi pa, da bi slovenske pisatelje zlasti šolsko mladino zbudil in unel do enacih del. Da se spolni blagi ta namen, imeli bomo več malih in novejših Valvazorjev. — Obseg tega popisa pa so naslednji oddelki: 1) od kod je imé Ribnica in komu Ribničan pravimo? — 2) kje je ribniška dolina, ktere so njene meje? — 3) kateri potoki ribniško dolino napajajo? — 4) ceste in potje; — 5) selišča, število hiš in prebivavcev; — 6) priimki, ki se nahajajo v ribniški dolini; —

7) cerkve in duhovnije in nekoliko zgodovinskih črtic o njih; — zemljomerski spregled polja, travnikov, gozdov in pašnikov, in nekaj opominov o poljedelstvu, živinoreji, sadjoreji ribniški; — 10) o ribniški obrtni in kupčiji; — 11) nekaj ribniških pravlic; — in 12) krvava pravda, vsled ktere je bila zadnja čaravnica na Kranjskem sežgana leta 1701. — Pridjan je temu topografičnemu popisu kaj ličen in natančen zemljovid ribniške doline, kateri čast dela Blaznikovemu kamnotisu. Imenovana knjižica je poseben natis iz letnika više naše realke in se dobiva pri pisatelju in pri vseh ljubljanskih bukvarjih po 50 kr. Ker je bilo napravljeno le malo posebnih natisov ribniške doline, naj se podviza, kdor jo hoče dobiti.

Na dan sv. Ane 1864

svoji predobri tetiki

hvaležno zapela

Josipina Trnogorska.

Razvedri si čelo orjaški ti Triglav!
Zabobnaj Savica mogočno pa hitro!
Kôr ptičic gorenskih alj ne boš zažvižgal?
Ker tetkin je god, zapojmo vsi s citro:

Zdravje, sreča, zadovoljnost
Rahlo venča naj Vaš časni ték;
Ah vse mine! pa prihodnost
Blaga naj Vam bode na vès vék.

Nada.

O nada, ti iskrica mila, nebeška,
Ti ude otrpnjene spet oživiš;
Umakne se tebi vsa reva človeška,
Na prestol berača celó posadiš.

Mladenču v obrazu veselje se bere,
Ker nada mu lice oživlja, rudi;
Da tudi osoda vso srečo podere,
Je nada, ki žalost z veseljem sladí.

Ko deklica cvetke duhteče si zbira,
Prikupi vijolica se ji v srcé;
Ker nade podoba, svetove odpira,
Kjer radost kraljuje, nikoli gorjé.

Valovi življenja udarjajo grozno,
Ob nadi pa vendar razpeni se vsák;
Če nada posije v grenkosti noč pozno,
Slovó da obupu postaven možák.

Ob palici starček še pota prehodi,
Popelje v dni prejšnje ga nada nazaj;
V spominu upira se reví, nezgodi,
V spominu povrne sladkosti se mlaj.

O nada! ti iskrica mila, nebeška,
Od rojstva do groba ti spremljaš nas zmir.
Umakne se tebi vsa reva človeška,
Le v tvojem naročji dobí srcé mir!

Dr. Gr. Krek.

Dopisi.

Iz Remšenika pri Mahrenbergu. — 5. dan u. m. so v slovesnem obhajilu prvokrat zapele nove orgle, ki jih je naredil gosp. Ferdinand Malahovski iz Ljubljane tako izvrstno, da jih hvalijo vsi izvedeni možaki, med katerimi pa posebno g. Franc Köchl, izgledni učitelj iz Mahrenberga in izvrstni organist. Lepo delo z desetimi preméni veljá le 600 gld. Misleči, da se hvala mora dati, kdor je hvalo zaslužil, razglajujemo svetu te vrstice. Učitelj remšeniški.

Iz Bistrice na Notranjskem. Program slovesne besede, s ktero se bode odprla čitavnica naša pri-

hodnjo nedeljo, je ta-le: 1. Pozdrav, beseda J. Bilčeva, napev Fr. Grbčev. 2) Govor predsednikov. 3) Lastovica, čveterospev Drobničev. 4) Plave oči, napev česki. 5) Slovo Joane, beseda iz „Device Orleanske“ Koseskega, samospev Fr. Grbčev. 6) Deklamacija. 7. Slovenskim dekletom, beseda dr. L. Tomanova, napev Fr. Grbčev. 8) Na jezeru, beseda in napev M. Vilharjev. 9) Venec narodnih pesem. 10) Ločitev, samospev Fr. Grbčev. 11) Savica, beseda dr. L. Tomanova, napev Riharjev. 12) Naprej, beseda Š. Jenkova, napev Dav. Jenkov.

Iz Vogelj na Gorenskem 27. julija. — Preteklo sredo zvečer smo imeli tudi ogenj. Sreča, da so ljudje od vseh strani privreli in prav pridno gasili; še posebno vrlo so se obnašali Gašper in Aleš Zupanec, Juri Burger in Tilen Žun. Hvalavsem! — Letina nam precej dobro kaže, le rž in proso nista dosti prida.

Kmet v Vogljah.

Iz Železnikov 26. julija. Že delj časa nimam iz našega kraja nikakoršnih veselih novic, pa tudi današnja je strašna. Pretekli petek ponoči se je na bližnjem Jesenovcu v novi fužini gospod bratov Globočnikov primerila napost, ki jim bode morebiti kakih 2000 gold. škode prizadjala; pri tej veliki nesreči so delavci vendar še bili srečni. Veliko, grodeljnasto, okoli 64 centov težko kolo, ktero s silno naglostjo goni železno mongo (walzwerk), se je namreč razletelo med delom na kakih 30 večih in manjših koscev; metalo jih je — in kar je bilo najhuje, polagoma kos za kosom — s tako strahovito silo krog sebe, da kaj tacega more komaj top s kroglo storiti. Pokalo, hrulo, treslo in kadilo se je po fužini, da so delavci mislili, sodni dan se približuje. Spoznaje pravi vzrok polóma, se ni nihče k vehi upal, da bi bil vodo zaprl; vsi so stran zbežali, Bog, da so še mogli. Razun enega fanta vendar ni nihče ranjen, pa še ta le prav malo. Lahko se vé, da je to res velika sreča bila, če povem, da je pred nekoliko leti v Gorotanu pri neki fužini o enaki nesreči troje ali čvetero delavcev na mestu mrtvih obležalo. — Paž poleg kolesa, kakor tudi velik oddelek strehe je izdleskan, da bi strelja huje razsajati ne mogla; cent do dva centa težke kosove je metalo kviško skozi streho ter neslo ene kakih 20—25 sežnjeval dalječ; nekatere strešnice so odbite proti sredi, kakor da bi jih bil z škarjami odstrigel; strešne plošice je neslo po zraku kakor listje. — Dober mesec bo zdaj fužina morala praznovati, ker bo novo kolo v Marije-Celjskih plavžih vlitó; predno se tako daljo pripelje in zopet tú skupaj sestavi, potrebuje veliko časa. Škoda tedaj velika za delavce, še večja in občutljivša pa za gospode posestnike. Je pač le res, kar stari pregovor pravi: „kdor nima nič, je siromak; kdor pa ima kaj, je večkrat še veliko večí.“

J. Levičnik.

Iz Ljubljane. 27. dne p. m. je bil prvi mestni zbor pod novim županom gosp. dr. Etb. Costa-tom. Ko je perovodja gosp. Globočnik prebral zapisnik poslednje seje, je zbor najprej svoje obžalovanje razodel, da mu je umrl vrli odbornik dr. Rak, in po nasvetu županovem je častno mestjanstvo podelil dr. Čubru, mnogozaslužnemu odborniku, ki zavoljo starosti stopi iz odbora. Ker je župan interpelacijam odločil drugo vrsto dnevnega reda, je odbornik dr. Ahačič vprašal, kako in kaj je z mestnim računom od leta 1862, ki še zdaj ni rešen, in se začudil o računu za nove stavbe, od katerih zbor nič ne vé, na priliko, od tistih dražih olikanih klopí v zvezdinem drevoredu. Župan, ki je še le 19. julija nastopil svoje opravilstvo, zagotavlja, da v prihodnji seji bode vsem tem vprašanjem odgovoril. — Odbornik Horak vpraša: kako je z vodnjakom na spodnjih Poljanah, kateri ni kapljice vode dal, ko je